

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Protokolant:	Igor Ekert

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2017 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy K. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o odsetki

na skutek odwołania K. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 6 marca 2017 r. **nr** (...)

1) zmienia częściowo zaskarżoną decyzję poprzez przyznanie K. M. prawa do odsetek ustawowych za zwłokę w wypłacie należnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, przy czym:

a) od skapitalizowanej renty za okres od dnia 8 lipca 2014 roku do dnia 30 września 2014 roku odsetki należy liczyć od dnia 10 października 2014 roku do dnia 27 stycznia 2017 roku, z uwzględnieniem faktu, że K. M. wypłacono kwotę 2 400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) w związku z postępowaniem zabezpieczającym o rentę,

b) od każdej raty renty za okres od dnia 1 października 2014 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku odsetki należy liczyć od 21-go dnia miesiąca za dany miesiąc, w którym rata renty jest wymagalna, do dnia 27 stycznia 2017 roku;

2) oddala odwołanie w pozostałym zakresie;

3) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. na rzecz K. M. kwotę 9,60 zł (dziewięć złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

(-) SSO Grzegorz Tyrka

Dnia 16 lutego 2017 roku ubezpieczony K. M. złożył wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. o przyznanie odsetek ustawowych od rat renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od dnia 8 lipca 2014 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku, liczonych od 21 dnia miesiąca za dany miesiąc do dnia zapłaty, tj. do dnia 27 stycznia 2017 roku.

Decyzją z dnia 6 marca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu prawa do odsetek ustawowych od renty z tytułu niezdolności do pracy przyznanej wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 9 grudnia 2016 roku.

Na uzasadnienie podano, że zgodnie z art. 118 ustawy emerytalnej organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ rentowy podał, że prawomocny wyrok otrzymał z Sądu Okręgowego w Gliwicach dnia 29 grudnia 2016 roku. Sąd Okręgowy nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia. W związku z tym organ rentowy wydał decyzję w terminie 30 dni, tj. 17 stycznia 2017 roku, a następnie wypłacił ubezpieczonemu zaległe raty renty.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od decyzji z dnia 6 marca 2017 roku, domagając się jej zmiany poprzez przyznanie:

1. odsetek ustawowych od rat renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od dnia 8 lipca 2014 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku, liczonych od 21-tego dnia każdego miesiąca do dnia zapłaty, w łącznej wysokości 8 950,29 zł,
2. odsetek ustawowych od kwoty 8 950,29 zł, tj. od zaległych odsetek za okres od dnia 1 lipca 2014 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku, od dnia 28 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty;

Ubezpieczony domagał się zasądzenia od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu w wysokości 28,80 zł. Koszty procesu obejmują dojazd ubezpieczonego do: siedziby organu rentowego celem złożenia odwołania od decyzji, siedziby Sądu Okręgowego w Gliwicach celem złożenia pisma procesowego (dnia 25 kwietnia 2017 roku) oraz celem uczestniczenia w rozprawie (dnia 23 maja 2017 roku).

Na uzasadnienie podano, że za błąd lekarzy orzeczników ZUS przy wydaniu orzeczeń lekarskich odpowiedzialność ponosi organ rentowy. W postępowaniu o prawo do renty ubezpieczony skutecznie zakwestionował orzeczenia lekarzy orzeczników ZUS. Ubezpieczony dodał, że nie wystąpiły jakiekolwiek obiektywne przyczyny uniemożliwiające organowi rentowemu dokonania prawidłowej oceny stanu faktycznego i wydanie prawidłowej decyzji. Odwołując się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 roku w sprawie I UZP 2/11, ubezpieczony wskazał, że brak orzeczenia sądu o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, nie pozbawia go prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Ubezpieczony zarzucił organowi rentowemu, że zaskarżona decyzja nie została mu prawidłowo doręczona. Ubezpieczony złożył wniosek o wypłatę odsetek od zaległych rat renty wyrównawczej za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Organ rentowy był związany formą złożenia wniosku, i w związku z tym decyzja organu rentowego winna była zostać opatrzona podpisem elektronicznym, a następnie doręczona przy użyciu środków komunikacji elektronicznej (art. 39-49 k.p.a., art. 109-110 k.p.a.). Organ rentowy za pośrednictwem systemu ePUAP przesłał ubezpieczony skan zaskarżonej decyzji. Skoro organ rentowy nie doręczył oryginału decyzji, to nie rozpoczął się bieg terminu do wniesienia odwołania od decyzji. Ubezpieczony zwrócił uwagę, że organ ZUS winien był doręczyć oryginał decyzji (a nie skan), którą jest związany dopiero od chwili jej doręczenia.

Ubezpieczony domagał się także potwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za wydanie błędnej decyzji oraz orzeczenie, że wydanie błędnej decyzji nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa. Ubezpieczony domagał się także, aby organ rentowy wykazał, że osoby podpisane pod zaskarżoną decyzją były uprawnione do wydania decyzji.

Ubezpieczony ustalił wartość przedmiotu sporu na kwotę 8 951 zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania.

Na uzasadnienie podano argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Organ rentowy dodał, że zaskarżona decyzja została prawidłowo doręczona ubezpieczonemu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 16 lipca 2014 roku ubezpieczony złożył wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Orzeczeniem z dnia 18 sierpnia 2014 roku lekarz orzecznik uznał, że w związku z rokowaniem odzyskania zdolności do pracy, istnieją okoliczności uzasadniające ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, na okres 3 miesięcy, licząc od daty wyczerpania zasiłku chorobowego. Na skutek sprzeciwu ubezpieczonego, komisja lekarska orzeczeniem z dnia 9 września 2014 roku uznała orzeczenie lekarza orzecznika za prawidłowe.

Decyzją z dnia 11 września 2014 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, bowiem komisja lekarska uznała, że zachodzą przesłanki do ustalenia uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od decyzji do Sądu Okręgowego w Gliwicach.

Sąd Okręgowy w Gliwicach przeprowadził postępowanie dowodowe na okoliczność ustalenia niezdolności ubezpieczonego do pracy. Biegli sądowi z zakresu psychiatrii i psychologii na podstawie dokumentacji medycznej i po przeprowadzeniu dodatkowych badań ustalili, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy na okres do dnia 30 września 2018 roku.

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2016 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 11 września 2014 roku w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od dnia 8 lipca 2014 roku do dnia 30 września 2018 roku.

Wyrok w części dotyczącej przyznania prawa do renty uprawomocnił się z dniem 13 stycznia 2017 roku.

Decyzją z dnia 17 stycznia 2017 roku organ rentowy, wykonując wyrok z dnia 9 grudnia 2016 roku przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od dnia 8 lipca 2014 roku do dnia 30 września 2018 roku. Organ rentowy ustalił termin płatności świadczenia na 20-ty dzień każdego miesiąca.

Dnia 27 stycznia 2017 roku organ rentowy wypłacił ubezpieczonemu rentę z tytułu niezdolności do pracy za okres od dnia 8 lipca 2014 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku, uwzględniając fakt, że ubezpieczony otrzymał 2 400 zł w ramach zabezpieczenia świadczenia w toku postępowania sądowego.

/dowód z: akt ZUS oraz akt tut. Sądu w sprawie VIII U 1879/14 /.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Odnosząc się do zarzutów uchybień formalnych przy wydaniu zaskarżonej decyzji należy podnieść, iż rolą Sądu w niniejszej sprawie nie jest badanie prawidłowości trybu postępowania przez organem rentowym. Postępowanie z zakresu ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem hybrydowym, tj. przed organem rentowym zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, a przed sądem przepisy procedury cywilnej. Zatem Sąd bada prawidłowość zaskarżonej decyzji i jej zgodność z prawem przez pryzmat art. 477¹⁴ k.p.c. Natomiast wady decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostają poza przedmiotem postępowania przed sądem ubezpieczeń społecznych - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2010 roku, w sprawie I UK 151/09, opublikowany w LEX nr 585708. W związku z tym poza przedmiotem postępowania pozostają zarzuty związane z prawidłowym doręczeniem zaskarżonej decyzji oraz badaniem uprawnień pracowników

ZUS do podpisania zaskarżonej decyzji, oraz badaniem, czy zaskarżona decyzja została wydana z rażącym naruszeniem prawa.

Zgodnie z art. 85 ustęp 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 roku, Nr 1442 ze zm.), zwanej dalej ustawą systemową, jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zawarte w art. 85 ustęp 1 ustawy systemowej określenie: „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno nie wydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania. Odsetki należą się za czas opóźnienia, tj. poczynając od dnia wymagalności długu, a kończąc na dniu jego zapłaty. Na ten zamknięty okres składają się poszczególne dni opóźnienia, a należność z tytułu odsetek narasta sukcesywnie, podwyższa się bowiem z każdym dniem o stosowną kwotę pieniężną. W prawie ubezpieczeń społecznych dniem zapłaty jest dzień określony w § 2 ust. 6 rozporządzenia z dnia 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 12, poz. 104), to jest dzień przekazania należności na pocztę lub do banku. Przesłanką powstania obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek jest opóźnienie tego organu w ustaleniu prawa do świadczenia pieniężnego lub wypłaty tego świadczenia – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 roku w sprawie II UK 22/11, opublikowane w LEX nr 1109360 i M.P.Pr. z 2012 roku, Nr 2, poz. 104-107).

Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, [...]. Natomiast ustęp 1a stanowi, że w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Natomiast ustęp 2 stanowi, że jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1.

Organ rentowy ponosi odpowiedzialność za odmowę przyznania świadczenia, jeżeli niezbędne okoliczności faktyczne uzasadniające nabycie prawa zostały ustalone w postępowaniu przed tym organem, a odmowa przyznania świadczenia jest wynikiem błędu w wykładni lub zastosowaniu prawa materialnego. W takim wypadku późniejsze wydanie prawomocnego wyroku sądu ubezpieczeń społecznych przyznającego świadczenie i wpływ tego wyroku do organu rentowego nie mają znaczenia dla biegu terminu do wydania decyzji, od upływu którego ubezpieczonemu przysługują odsetki (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 roku, w sprawie I UK 345/09, opublikowany w OSNP z 2011 roku, Nr19-20, poz. 257).

Błąd lekarzy orzeczników ZUS jest błędem organu rentowego, a za te błędy organ ten ponosi odpowiedzialność. Jednocześnie podkreślenia wymaga, że o odpowiedzialności organu rentowego możemy mówić wtedy, jeżeli błąd jest wynikiem ewidentnych nieprawidłowości organu rentowego. Błąd lekarzy orzeczników jest ewidentny, gdy zostaje potwierdzony w opinii biegłych sądowych lekarzy, którzy w sposób jednoznaczny, nie budzący wątpliwości dyskwalifikują te orzeczenia, wykazując błąd w sztuce lub błąd w rozpoznaniu. Natomiast nie ma mowy o okoliczności, za którą organ rentowy ponosi odpowiedzialność przykładowo, gdy rozpoznanie lekarzy leczących jest niekonsekwentne, opinie biegłych sądowych lekarzy potwierdzają stanowisko tego organu i nie ma jednolitości w poglądach medycznych biegłych sądowych – wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 sierpnia 2015 roku, w sprawie III AUa 439/15, opublikowany w LEX nr 1794368.

W niniejszej sprawie biegli sądowi dysponowali takim samym materiałem dowodowym, jak lekarze orzecznicy ZUS. Biegli sądowi dokonali odmiennej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego, co stało się powodem zmiany zaskarżonej decyzji z dnia 11 września 2014 roku. W tej sytuacji organ rentowy winien wypłacić ubezpieczonemu odsetki ustawowe za okres w opóźnieniu w przyznaniu prawa do renty. Wymagany 30-dniowy termin do wydania decyzji winien być liczony od daty orzeczenia komisji lekarskiej, tj. od dnia 9 września 2014 roku. Zatem do dnia 9 października 2014 roku organ rentowy winien był wydać decyzję w zakresie przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Natomiast wypłata renty miała nastąpić najpóźniej do dnia 10 października 2014 roku. Zaś każda kolejna rata renty winna być wypłacona do 20-go dnia każdego miesiąca. Należy zauważyć, że podobny mechanizm obliczania odsetek został przedstawiony w wyrokach: Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 21 marca 2012 roku, w sprawie III AUa 108/12, opublikowany w LEX nr 1238715; Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 16 marca 2016 roku w sprawie III AUa 1295/15, opublikowany w LEX nr 2025560; Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 marca 2016 roku, w sprawie III AUa 1684/15, opublikowany w LEX nr 2065038.

Na podstawie w/w norm prawnych i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. należało częściowo zmienić zaskarżoną decyzję poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do odsetek ustawowych za zwłokę w wypłacie należnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, przy czym:

- a) od skapitalizowanej renty za okres od dnia 8 lipca 2014 roku do dnia 30 września 2014 roku odsetki należy liczyć od dnia 10 października 2014 roku do dnia 27 stycznia 2017 roku, z uwzględnieniem faktu, że ubezpieczonemu wypłacono kwotę 2 400 zł w związku z postępowaniem zabezpieczającym o rentę,
- b) od każdej raty renty za okres od dnia 1 października 2014 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku odsetki należy liczyć od 21-go dnia miesiąca, w którym rata renty jest wymagalna, do dnia 27 stycznia 2017 roku.

Ponad powyższą zmianę odwołanie należało oddalić (tj. odsetek od odsetek).

Na uwzględnienie nie zasługiwało żądanie ubezpieczonego w zakresie odsetek od odsetek (tj. odsetek od kwoty 8 950,29 zł liczonych od dnia 28 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty). Należy podnieść, że przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych stanowią autonomiczny, niezależny od cywilnego porządek prawny i nie przewidują możliwości dochodzenia odsetek od zaległych odsetek. Skoro odsetki od opóźnionego świadczenia są uregulowane w przepisach prawnych z ubezpieczeń społecznych – dla potrzeb tychże ubezpieczeń – wyczerpująco, to nie stosuje się przepisów prawa cywilnego w zakresie tymi przepisami nie uregulowanych – wyroki: Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 września 1994 roku, w sprawie III AUr 51/94 oraz Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 21 maja 2009 roku, w sprawie III AUa 212/09.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., uznając że niezbędnym kosztem procesu prowadzonego przez ubezpieczonego w rozumieniu art. 98 § 2 k.p.c. był tylko koszt dojazdu na rozprawę dnia 23 maja 2017 roku w wysokości 9,60 zł. Do niezbędnych kosztów w rozumieniu art. 98 § 2 k.p.c. nie można zaliczyć kosztów związanych ze złożeniem odwołania oraz innych pism procesowych.

Należy podnieść, że wydatkiem w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594) jest koszt podróży strony zwolnionej od kosztów sądowych i to jedynie wówczas, kiedy sąd nakazał jej osobiste stawiennictwo. Oznacza to, że tylko w takiej sytuacji można zobowiązać stronę przeciwną, która wnioskuje o dowód z przesłuchania stron, do wpłacenia zaliczki na koszt dojazdu jej adwersarza zwolnionego od kosztów. Jeżeli więc sąd z urzędu postanawia wezwać do osobistego stawiennictwa stronę zwolnioną od kosztów sądowych albo na skutek uwzględnienia wniosku takiej strony, służy jej prawo żądania zwrotu kosztów podróży tak jak świadkowi (art. 5 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 91 ustawy). W pozostałych przypadkach strona tymczasowo sama pokrywa koszty swojego dojazdu na rozprawę, które potem podlegają uwzględnieniu i rozliczeniu wedle reguł przewidzianych w art. 98 § 2 i 3 KPC – postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 10 stycznia 2013 roku, w sprawie III AUa 550/12, opublikowany w Legalis.

(-) SSO Grzegorz Tyrka